גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים:

למ" ת"ר לאיזהו כראוי ואיזהו שלא כראוי

דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה זהו כראוי

שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה זהו שלא

כראוי א"ר מני בר פמיש מאן תנא מועד

דסגי ליה בשמירה פחותה ר"י היא דתנן

קשרו בעליו במוסירה ונעל לפניו כראוי[©]

ויצא והזיק אחד תם ואחד מועד חייב דברי

ר"מ ר' יהודה אומר תם חייב מועד פמור

שנאמר יולא ישמרנו בעליו ושמור הוא

זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סכין

אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה

מיעמה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי

לה במתניתא תנא ארבעה דברים "התורה

מיעמה בשמירתן ואלו הן בור ואש שן

ורגל בור דכתיב יכי יפתח איש בור או כי

יכרה איש בור ולא יכסנו הא כסהו פטור

אש דכתיב ישלם ישלם המבעיר את

הבערה עד דעביד כעין מבעיר שן דכתיב

ובער בשדה אחר עד דעביד כעין ובער

רגל דכתיב ושלח עד דעביד כעין ושלח

ותניא יושלח זה הרגל וכן הוא אומר

משלחי רגל השור והחמור ובער זה השן

. וכן הוא אומר •כאשר יבער הגלל עד

תומו מעמא דעביד כעין ושלח ובער הא

לא עביד לא אמר רבה מתניתין נמי דיקא

דקתני צאן מכדי בשור קא עסקינן ואתי

ניתני שור מאי שנא דקתני צאן לאו משום

דהתורה מיעמה בשמירתן לאו משום

דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא

א) [עי' תוס' לקמן נו: ד"ה נפלה], ב) [עי' לקמן נח:

מומ' ד"ה שמיו ומומ' ב"מ

נטס דיים שנין זעוס ביית צט: דייה שמין], ג) לעיל מה: לקמן צט: [ועי חוס׳

שבת נב. ד"ה השרהו.

ד) לעיל ב:, ה) [תוספתא

ו) ושמות כבו.

תורה אור השלם

ו. אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגַּח

הוא מתמול שלשם ולא

2. וְכִי יִפְתַח אִישׁ בּוֹר אוֹ

בי יכרה איש בר ולא

יַבַּסֶנוּ וְנְפַל שָׁמְה שׁוֹר אוּ

.3 כי תצא אש ומצאה

קצים וְנֶאֲכַל גָּדִישׁ אוּ הַקְּמָה אוֹ הַשְּׂדֶה שַׁלֵם הַקְמָה אוֹ הַשְּׁדֶה שַׁלֵם

ברם ושלח את בעירו

יְשַׁצֵּם. 5. אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל כְּל מְיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר

לָבַן הִנְנִי מֵבִיא רְעָה לָבַן הִנְנִי מֵבִיא רְעָה

אַל בֵּית יֶרְבָעָם וְהִכְּרָתִי

אָל בַּיוֹת יֵן בְּעָם וְוֹיְבְּוֹתְּי עְצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׁרָאַל וְבָעְרְתִּי אָחֲרִי בִּית יֵרְבָעָם בַּאָשֶׁר יְבָעַר הַגְּלָל עַד תְּמוֹ: הַגְּלָל עַד תְּמוֹ:

ישלם המבער יְשַׁצֵם וּנִיבְּבְּנוּ בֶּּוּר הַבְּצֵעְרָה: שמות כב ה 4. כִּי יַבְעָר אִישׁ שְׂדָה אוֹ

שָׂדַהוּ וּמֵיטַב

ישלם: ישלם:

. והחמור:

שמות כא לג

שמות כב ד

ישעיהו לב כ

מלכים א יד י

והמת יהיה לו:

:חמור

שכועות

הבובם צאן לדיר. זה היה ראוי לשנות לעיל בהדי מילי דשור הבובם. פטור. דהא נטרה ומאי הוי ליה למעבד: הניחה בחמה. דלא היה לו להפסיק במילי דבור אלא אגב דתנא נפל לבור והבאיש מימיו תנא בתריה מילי דבור א"נ מילי דבור ראוי

> תחילה אלא אגב דתנן כסהו כראוי בבור דהולרך להזכיר דין פותח וכורה שבו דבר הכתוב תנא נמי הך דנעל נפניה כרחוי: נפרצה בדידה. אע"פ דתנא נעל בפניה כראוי פטור אנטריך למתני נפרצה בלילה פטור כדדייק בפ"ק (דף יד.) הא ביום חייב דקלא אית ליה למילתא ומסתמא ידע שנפרצה אי נמי בלילה אפילו נודע לו שנפרלה וילתה הבהמה אין לו לטרוח יותר מדאי לחזר אחריה באפילה: אך שפרצוה לסמים. ואצטריך לאשמועינן דאפילו הלסטים

> קלת תימה דר"י דריש לעיל (דף מה:) ולא ישמרנו לזה ולא לאחר:

ואע"ג דלעיל בפ"ב

(דף כה:) הוה בעי למילף דשן ורגל חייב ברשות הרבים מק"ו מקרן וכן בעי למילף למפטר קרן ברה"ר משן ורגל בק"ו אי לאו קראי ולא פרכינן שכן מיעטה בשמירתם משום דחין שייך להקשות משמירה אמשלומין אי נמי כר"ח בן יעקב דחמר חחד תם ואחד מועד סגי ליה בשמירה פחותה: הא כסהו פמור. וא״ת ודלמא

דרשינו מיניה אזלא ממילא מ"מ

בכסוי מעולה הרבה קאמר וכ"ת למה לי קרא דסד"א עד דטאים ליה כדאמר לעיל (דף נ.) וי"ל דפשיטא ליה דכסוי מעולה כטאים ליה חשיב אי נמי השוה הכתוב הכורה לפותח ופותח שמלאו מכוסה בכיסוי כעין שמירה פחותה מסתמא לא החמירה עליו לכסותו בכיסוי מעולה יותר מן הראשון ולא אמר הכתוב לא יכסנו אלא בכסוי הראשון ואפותה ואכורה האי בשוה ובהונטרם משמע דכל כיסוי עד דטאים ליה חשיב כשמירה פחותה: עד דעביד כעין וביער. אף על גב דברים מכילחין (דף ג.)

ויצאה והזיקה פטור ילא נעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה חייב ינפרצה בלילה או שפרצוה לסטים ויצאה והזיקה פטור יהוציאוה לסטים לסטים חייבין הניחה בחמה יאו שמסרה לחרש שומה. וקטן ויצאה והזיקה חייב ימסרה לרועה נכנם הרועה תחתיו יותנפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית "ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה כיצד משלמת מה שהזיקה ישמין בית סאה באותה שדה כמה פטורים כשלא הוליאוה: היתה יפה וכמה היא יפה ר' שמעון אומר יאכלה פירות גמורים משלמת פירות

מאן תנא מועד בשמירה פחותה מגן ליה. לא בעי למימר דמתני' בין בתם בין במועד וכדר"א בן יעקב בפרק ד' וה' (לעיל דף מה:) דמשמע ליה דמתני׳ במועד לחודיה איירי מדנקט לאן דאין רגילות להיות בהן קרן אלא שן ורגל שאין רגילות שיתכוונו להזיק דהכי דייק בסמוך וס"ל לגמרא השתא דמועד דשו ורגל כמועד דקרן ולהכי קאמר ר"י היא דלר"מ כי היכי דבעי שמירה מעולה במועד דקרן ה"נ בעי בשן ורגל אע"ג דבקרן קראי כתיב נלמוד סתום מן המפורש ועוד דכולהו נזקין כתיב בתר קרן וקיימא אההוא דין שמירה סמפורש בה: רבי יהודה היא.

התורה מיעמה בשמירתם.

בגמרא דהיינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מלויה: נכנס הרועה חחסיו. לשנות תחילה קודם שישנה דיני שמירה וגם דיני אש היה ראוי לשנות להתחייב בנוקין: נפלה לגינה. באונס מגג בעלה הסמוך לגינת הכונם "צאן לדיר ונעל בפניה כראוי

מלערא לה שמשא ולא סגי ליה בנעילה כראוי דמוקמינן

חבירו או שהיתה רה"ר גבוה מן הגינה ונפלה: מה שנהנית. לפי הנחתה ולח לפי הזיקה: שמין בים סאה באותה שדה. אין שמין את הערוגה לבדה מפני שמפסיד מזיק ששמין אותה בכל שווייה ורחמנא אמר ובער בשדה אחרי ודרשינן בגמ' [נס:] מלמד ששמין אותה על גב שדה אחרת אלא שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה קודם שנאכלה ממנה הערוגה הזאת וכמה היא יפה עכשיו והשתא לא משלם כולהו דמיה דמי שלוקח בית סאה כשהיא בתבואתה אינו מולול בה בשביל הפסד ערוגה אחת כי אם דבר מועט: ר"ש אומר אכלה פירות גמורין. שכבר בישלו כל צרכן: משלמת. כל ההיזק. והיכא שיימינן אגב שדה היכא דעדיין לא נגמרו: גבו' מאן פנא מועד בשמירה פחותה סגי ליה. מני מתני' דאמר לאן שהזיקה בשן ורגל הוא דהיינו מועד בתחילתו סגי לה בנעילה כראוי דהיינו שמירה פחותה כדאוהימנא שיכולה לעמוד ברוח מלויה וחי חתי רוח שאין מלויה לא קאי: קשרו בעליו. לשור: ונעל בפניו כראוי גרסי׳: מס חייב. דלא סגי ליה בפחותה וטעמא דר׳ יהודה בפרק שור שנגח ד' וה' (לעיל דף מה:): ר"א. פליג אתרוייהו דאילו ר"מ מיהו בשמירה מעולה סגי ליה ור"א סבר לית ליה נטירותה למועד: הה כסהו. אפי׳ פורתא ולא בעי עד דטאים ליה בעפרא: לעין מבעיר. בפשיעה: לעין ובער. כעין שיאכילנה לבהמתו בידים כלומר בפשיעה: מחני' נמי דיקה. דטעמה משום דהתורה מיעטה אבל בקרן מועדת לאו כר"י ס"ל: מדקסני לאן. דאין הזיקה אלא בשן ורגל: עסקינן ואסי. כולהו פירקי עד השתא: פטור מדיני אדם. קסבר גרמא בנוקין פטור: הפורץ גדר. וילאתה הבהמה וברחה: הכופף קמחו. ללד הדליקה כדי שתבער בה החש: חי בכותל

בריא בדיני אדם נמי ניחייב.

מיהא אכותל דהא בידים עבד

[א] ואבהמה ליכא למימר דמחייב

דהא תנן פרצוה לסטים פטור:

הגהות הב"ח (ל) תום' ד"ה עד וכו' ש"מ דאאדם נמי:

הגהות הגר"א [א] רש"י ד"ה אי בכותל כו' ואבהמה כו'. נ"ב וכן פי׳ תוספות כאן ובסנהדרין אבל כתבו שם די"ל דגם אבהמה חייב ול"ד למתני בנזקיה וכ"ד הרמ"ה. והרמב"ם כ' דאף במקיה מיחייב כאן משום דמתכויו (ועי׳ בהגר"א סי׳

רבינו חנגאל

פרק ששי: הכונס הכונס צאן לדיר. הפורץ . גדר לפני בהמת חבירו כו'. בדיני אדם נמי [יהא] המות בפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב דקאמר ותו ליכא, וכך היא

דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין הוא ש"מ: תניא ∘אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פמור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשוכר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהפורץ גדר בפני בהמת חבירו ה"ד אילימא בכותל בריא פבדיני אדם נמי ניחייב שאלא

מדלם כתיב וצערה ש"מ (4) אדאדם נמי קאי: אילימא בכותל בריא בדיני אדם גמי ליחייב. פי׳ אכותל דאבהמה ודאי לא מיחייב בפריצת גדר בעלמא דאין זה אלא גרמא בעלמא וי״ס שכתוב בהן בהדיא אכותל וא״ת נהי דחייב אכותל נימא דפטור מדיני אדם קאי אבהמה וי"ל דלא שייך למתני פטור מדיני אדם אם היה שום חיוב או בבהמה או בכותל אבל כשמחרץ בכותל רעוע אע"ג דאין דומה שיתחייב בדיני שמים על הכותל שהוא רעוע כל כך שיפול ברוח מלויה או אפילו ברוח שאינה מלויה מ״מ שייך למתני חייב בדיני שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון הבהמה והשתא א"ש דנקט בפני בהמת חבירו ולא נקט הפורץ גדר של חבירו דאכותל לא מיחייב כדפרישית והא דקאמר לקמן מהו דמימא דכיון דלמסתר קאי מאי קעביד משמע דחייב בידי שמים קאי נמי אכותל י״ל דה״ק כיון דלמסתר קאי מהבעלים מצווין לסותרו שלא יפול על בני אדם ס״ד דכל הקודם במצוה זכה ואין לזה להניח מלסתור דה״ק כיון דלמסתר קאי שהבעלים מצווין לסותרו שלא יפול על בני אדם ס״ד דכל הקודם במצוה זכה ואין לזה להניח מלחייב קמ״ל אי נמי כלומר למסתר ולמיפל קאי: [ועי סוס׳ סנהדרין עו. ד״ה במקיון בשביל בהמת חבירו ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ״ל אי נמי כלומר למסתר ולמיפל קאי: [ועי סוס׳ סנהדרין עו. ד״ה במקיון

א מיי׳ פ״ד מהלכום מקי ממון הלי א סמג

עשין סו סח טוש"ע ח"מ בי שלו סעיף ב:

מעיף א: ל ג מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ב: ד ד מיי׳ שם טוש״ע שם

סעיף ג: ה ה מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ה: ו ו מיי שם הלכה ו נוש"ע שם סעיף ו: ז ז מיי׳ שם הלכה ד

מוש"ע שם סעיף ח: ה ח ט מיי׳ שם פ"ג הלכה יא סמג שם טוש"ע ח"מ סי" שלד סעיף יו. מי מיי פ"ד שם הלכה יג טוש"ע שם סעיף ד:
ב מיי שם הלכה יד

טוש"ע שם פעיף ה: מוש"ל ל מיי׳ שם פ"ד הל׳ א

סמג שם טוש"ע ח"מ

סי׳ שלו סעיף א: יב מ מיי שם פ״ז הל׳ א :סמג שם טוש"ע שם: לבום ע מיי פ״ד מהל׳ מקי ממון הל' ב ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם :ד מעיף דב טעיף ד

מוסף רש"י

. שמין בית סאה באותו שדה. ואין מדקדקין להיות שמין האכילה לבדה מה היתה שוה הערוגה זו שנאכלת, אלא מה נחסר שנחכנת, חנח מה מחסו בית סאה מדמיה אם היה בא למכור הקרקע עם זריעתה, מה חסרו דמיו בשביל אכילת ערוגה זו, דהיינו קולא גביה, דהבא לקנות קרקע לא צט:). ונעל לפניו כראוי. היינו שמירה פחותה, דלת שיכולה לעמוד ברוח מלויה (לעיל מה:). שנאמר ולא ישמרנו בעליו. במועד כתיב, מיעט הכתוב לשמירה מועטת אין לו שמירה. למועד, אלא סכין. ואפילו שמרו מעולה והפיל שמירה הכותל וילא, חייב, ושלש מחלוקת בדבר, לר"מ בשמירה פחותה חייב ובמעולה בפחותה נמי פטור, ולר"א במעולה נמי חייב (חוח). וחייב בדיני שמים. פורענות לשלם לרשעים, שנתכוין להפסיד את ישראל